

KRÍZA

Daneel a Giskard s robotickou zdvorilosťou odprevadili Mandamusa a jeho sprievod na hranicu Gladiiných pozemkov. Potom, keďže už boli aj tak vonku, skontrolovali ostatných robotov a zaznamenali počasie (zamračené, trochu chladné na toto ročné obdobie).

Daneel povedal: „Doktor Mandamus otvorene priznáva, že osídlenecké svety sú už silnejšie ako vesmíranské. Tak skoro som to nečakal.“

Giskard zareagoval: „Ani ja. Bol som si istý, že osídlenici svojou silou predbehnú vesmíranov, lebo to už dávno predpovedal Eliáš Baley, ale nemal som ako odhadnúť, kedy si tento fakt uvedomí aj aurorský snem. Myslel som si, že sociálna zotrvačnosť udrží snem v hlbokom presvedčení o nadradenosti vesmíranov aj dlho po tom, čo už nebude pravdivá, ale nevedel som vypočítať, ako dlho dokážu žiť v sebaklame.“

„Žasnem, že to partner Eliáš tak dávno predpovedal.“

„Ľudia vedia o ľuďoch premýšľať aj tak, ako my nedokážeme.“ Keby bol Giskard človekom, zrejme by to vyslovil s ľútosťou či žiarlivo, no keďže bol robot, vyznelo to len ako holý fakt.

Pokračoval: „Snažil som sa získať také znalosti – ak nie rovno spôsob myslenia – detailným štúdiom ľudských dejín.

Niekde v dlhom príbehu ľudstva sa musia ukrývať zákony humanistiky ekvivalentné našim trom zákonom robotiky.“

Daneel podotkol: „Madam Gladia mi vravela, že nemá význam dúfať v niečo také.“

„To je možno pravda, priateľ Daneel, lebo hoci sa mi zdá, že také zákony musia existovať, nijako ich neviem nájsť. Keby však existovali a ja by som ich našiel, mohol by som lepšie pochopiť ľudí a mať väčšiu istotu, že maximálne plním tri zákony robotiky.“

„Keďže partner Eliáš rozumel ľuďom, musel sa vyznať aj v zákonoch humanistiky.“

„Pravdepodobne. On však mnohé vedel z toho, čomu ľudia hovoria intuícia. Osobne tomu slovu nerozumiem, lebo označuje koncept, o ktorom nič neviem. Údajne leží mimo sféry rozumu a ja okrem neho nič nepoznám.“

7a

Ach, tie spomienky!

Samozrejme, jeho pamäť nefungovala ako ľudská. Chýbala jej nedokonalosť pri vybavovaní si detailov, prídavky a zabudnutia diktované túžbami a potrebami, nehovoriac už o medzerách a vylepšeniach, vďaka ktorým vie človek celé hodiny len tak snívať.

Tá jeho bola robotická. Jednotlivé udalosti opisovala presne tak, ako sa stali, no v nekonečne zrýchlenom slede. Sekundy bežali v ráde nanosekúnd, takže celé dni udalostí sa dali znova prejsť s rýchlosťou, ktorá nepribrzdí bežnú konverzáciu.

Ako už toľkokrát v minulosti, aj teraz v nej znova prežil návštevu Zeme. Znova sa snažil pochopiť ledabolú schopnosť Eliáša Baleyho vidieť do budúcnosti a znova v tom zlyhal.

Zem!

Fastolfe k nej priletel v aurorskom vojnovom plavidle s plnou osádkou ľudí aj robotov, modulom sa na samotnú planétu však presunul len sám. Len čo boli na obežnej dráhe, ako jediný podstúpil batériu injekcií na posilnenie imunitných mechanizmov a dal si nevyhnutné rukavice, overal, kontaktné šošovky a zátky do nosa. S ich pomocou sa cítil celkom bezpečne, no ostatní Aurorčania o nich nechceli ani počuť.

Nad absenciou ďalších členov delegácie iba pokrčil plecami, lebo mal pocit (ako neskôr vysvetlil Giskardovi), že samého ho privítajú oveľa uvoľnenejšie. Delegácia by im mohla pripomenúť staré hrozné časy (aspoň pre nich) Kozmopolisu, keď mali vesmírania na Zemi trvalú základňu a v postate ju priamo ovládali.

Zobral so sebou však Giskarda. Ísť tam celkom bez robotov bolo nemysliteľné ešte aj preňho. Keby mal so sebou viacerých, mohol by ešte viac vydráždiť pozemšťanov, u ktorých sa prejavovala čoraz horšia nenávisť voči robotom a s ktorými chcel rokovať.

Samozrejme, na úvod sa stretne s Baleym, ktorý mu poslúži ako styčný dôstojník pre kontakty so Zemou a jej obyvateľmi. Skutočným dôvodom bolo, že sa s Baleym jednoducho chcel znova vidieť. Bol mu totiž veľmi zaviazaný.

(To, že sa s Baleym chcel vidieť aj Giskard a veľmi nenápadne mu posilnil v mozgu túžbu po stretnutí, nemohol Fastolfe vedieť, ba ani tušiť.)

Baley ich už čakal na mieste pristátia aj so skupinkou pozemských funkcionárov, takže sa neprijemne dlho zdržali zdvorilostnými rečami a protokolárnymi povinnosťami. Prešlo niekoľko hodín, kým sa Baley a Fastolfe dokázali utiahnuť do súkromia, a aj to len vďaka Giskardovmu nenápadnému a tichému zásahu do mysli tých funkcionárov,

ktorí sa viditeľne nudili. (Vždy je bezpečnejšie obmedziť sa na posilňovanie existujúcej emócie. Pritom takmer ani nemôžete uškodiť.)

Posadili sa do malého súkromného salónika, ktorý bežne slúžil vysokým vládnym funkcionárom. V počítačovom menu ťukli na príslušné jedlo a počítačový čašníci im ho priniesli.

Fastolfe sa usmial. „Veľmi vyspelé,“ poznamenal, „ale stále sú to len vysoko špecializovaní roboti. Prekvapuje ma, že ich vidím na Zemi. Rozhodne nepochádzajú z vesmíranskej fabriky.“

„To veru nie,“ uistil ho Eliáš. „Sú takpovediac domáci. Využívajú ich len najvyšší predstavitelia a aj ja ich vidím prvý raz. Tipujem, že aj posledný.“

„Možno vás zvolia do vysokého štátneho úradu a potom budete takéto veci zažívať deň čo deň.“

„Nič také,“ zavrhol to Baley. Čašníci pred nich položili jedlo a mali dokonca toľko inteligencie, aby sa vyhli Giskardovi, ktorý nehybne stál za Fastolfom.

Baley chvíľu mlčky jedol a potom trocha ostýchavo nadhodil: „Rád vás znova vidím, pán doktor.“

„Uisťujem vás, že potešenie je na mojej strane. Nezabudol som na udalosti spred dvoch rokov, keď ste ma na Aurore očistili od podozrenia, že som zničil robota Jandera, a hladko ho obrátili proti môjmu namyslenému oponentovi, hrdému doktorovi Amadirovi.“

„Stále sa trasiem, keď na to spomínam,“ pripustil Baley. „A zdravím aj teba, Giskard. Dúfam, že si na mňa nezabudol.“

„To by bolo celkom nemožné,“ vyhlásil robot.

„Dobre! Tak, pán doktor, podľa mojich vedomostí by sa politická situácia na Aurore mala stále vyvíjať dosť priaznivo. Aspoň v našich správach to tak vyzerá, no neviem, nakoľko sa dá veriť pozemským analýzám situácie na Aurore.“